

برنجی سنه

شېريك هرېمېنډ نشر اولونور

289

نومرو : ۳۳

صاحب امتیازی :
شېننډر زاده قليلي
احمد جلی

اداره او تحریر محلی :
جفال اوغلي جاده ستمه دائره مخصوصه در ..
مخابرات صاحب امتیاز ایله جریان ایتملیدر ..

نسخه سی هر پرده یکر می یاره در ..

۲۸ قی القعدله ۳۲۸

شرائط اشتراك :
سنه لکي ۳۰، آلتی آیلنی
۲۰ غرور مدر

مالک اجنیه ایچون :
سنه لکي ۱۰، آلتی آیلنی ۶ فراتقدر. اعلانات ایچون
اداره مأموری محمد زهی بکه مراجعت ایدیلیر .

۱ کانون اول انرنجی ۱۹۱۰

۱۸ تشرین ثانی ۱۳۲۶

وَلَا تُحِبُّوا دُنْيَاكُمْ وَلَا أَهْلَكُمْ وَلَا أَمْوَالَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ وَلَا أَسْرَارَكُمْ وَلَا أَعْرَابَكُمْ وَلَا أَسْرَارَكُمْ وَلَا أَعْرَابَكُمْ وَلَا أَسْرَارَكُمْ

اقلیم، ارض، جملہ نباتیہ و حیوانیہ کبی عوامل ایله افرادک خصایص طبعیہ و عقلیہ سی، و وحدت اجتماعیه کبی عوامله دسترس اولور.

بونلر عوامل اساسیه اولوب برهیت اجتماعیه اورمانلرک محو و انلافا ایدیسی، باطافلرک قورو- دیلماسی کبی عوامل تالیه نك دخی تأثیراتندن منفصل اولور. تکمل اجتماعی، ترقیات اجتماعیه نك هم سبی و همده نتیجه سیدر. تکملک روحی اولان و تقسیم اعمال «آز افراد ایله مهم نتیجه لر ویره من. برهیت اجتماعیه نك کندی احاد مشکله سی اوزهرینه اولان تأثیراتیه بو آحدک هیئت اولان تأثیراتی یکی «عناصر» ک ابتداعیه سبب اولور.

هیات اجتماعیه، ترقی و تخم [بوراده بووکلشمک مناسنه قوللانیلدی] ایتدیکه یکدیگری اوزرینه تأثیرات مهمه ایقاعیه برطاق تبدلات استحالات مهمه وجوده کتیررلر. مثلاً بربریه محاربه ایتکله ویاخود مناسبات صناعیه و اقتصادیه ایله.

مادی و معنوی محصولات انسانیه (*) کوندن کونه چوغاله گلش و زیاده سیله تشعب ایتشد. بونلر، بر سلسله عوامل میدان کتیریورلرک برطاق تحولاته

(*) علم اجتماعیه قوللانه جغز «انسان» صنعتی Supero-organique کله سنک مقابل یعنی «فوق بنوی» معنائه آیلندی اونیودالما لیدر.

باعث و کتدیکه تأثیر شتله بن اسباب حکمتی آیلورلر. عوامل اجتماعیه نك مجموعه «عوامل اصلیه»، نامی ویره جکز. و بونلری «خارجی و داخلی» اولارق ایکی یه آیره جغز.

مبحث

- ۲ -

عوامل اصلیه خارجه

عوامل اصلیه خارجهیه حقیقه اطلاع پیدا ایتهمز

مسلمانلر نك محبتلرینه و مقام خلافت قوی بر رابطه ایله مربوطیتلرینه و عرفانلری تلقینیه مأمور بیورلد. قلمی مدنی قبول اجتماعیه وسیله در. بو وسیله مهمه نك بر آن اول حصول پذیر اولسی ایچون بو هیئت لجه سعادت احسان و بونک احتفالات لایقه ایله زیارت ایتدیرلمسی ایچون کوزل صوتلی حافظلردن برقاج حافظ و مؤذن اعزام بیورلمیدر. چینه لجه سعادت و کوزل سلی حافظ و مؤذنلر اولدیقندن بولجه سعادتله حافظ و مؤذنلرک چین مسلمانلری حتی مجوسیلری اوزرینه صوک درجه حسن تأثیری کوروله جکی محققدر.

خصوصیه بواتر مبارکک بویه برهیت عالیه ایله بولغنی تأثیرات علویه سنه باشقه بر قوت ویره جکی و هیئتک دخی بتون امورده موفقیاتنه خارق العاده بر سبب اوله جکی قطعیدر.

لجه سعادت اوللری هر هفته جمعه کجه لری و صوکره لری اون بش کونده و آیده برکون زیارت ایتدیرلمیدر.

قرطبی عبدالعزیز

[مابعدی وار]

فلسفه عصر و علم اجتماعیات

مبحث

- ۱ -

مادرات اجتماعیه نك عامللری

ایستر ابتداء اولسون، ایستر مدنی و متکامل بولونسون، هیات اجتماعیه، کندیلری تشکیل ایدن آحاده و کندیلر نك شرائط موجودتی اولان اسبابه ارجاع اولونماسی ممکن حادثه لر عرض ایدر.

بو حادئاتک عوامل اصلیه سی تصنیف ایدرسک :

سزدن سوکره فی استخلاف ایدم جککز سوزو وریکز. حسن تعجب ایتدی فقط نمونده اولدی. ایستدیکی کبی بر معاون بولش ایدی. بو معاون کنج، و دینج حسیات شدیده، احتراصات عظیمیه مالک ایدی. حرص واملنه نهایت کبر و قوتنه حدیوق ایدی. کولدی. دیدی که : — یا کبزرک بیلیمککک لازمدر که : بو مقام استحقاق ایله آئیر ویرلز، اگر استحقاق کسب ایدرسک جله یه ترجیحاً سنی استخلاف ایدم جکمه سوزو وریورم....» چو جق تکرار حسنک اللرینه قیاندی: ایتدم شمدی قوشه لم دیدی. حسن کبزرکی یانه او طور تندی: سوبله سنی دیکلورم دیدی.

کبزرک :

— دون اخشام کشف ایلدی ککز کبی شیخی تعقیب ایدم دک اولک طامنه چیدم، مناسب برکوشه سندن دیکله مکه باشلادم. بر حسن تصادف اوله رق طامده بر دلیک وار ایدی، ینه حسن تصادف اوله رق شیخک او طور دینی کوشه یی کوریوردی. شیخ او طیه کبردیکی وقت آز قالدی برندای حیرت صالوره جکدم بن بو چهره یی

اوطر نك تأیلات محیطیه و احتیاسات قومیه سنه موافق بر طرزده اولسنک لازمکله جککی بیانه حاجت یوقدر. بناءً علیه چینه کیده جک هیئتک نه صورتده اولسی لازمکله جککک آتیده بیان و عرضی مناسب کورلمشدر.

«چین مسلمانلری»

چین مسلمانلری تخمین صحیح اوزره قرق میلیون متجاوزدر عمومیتله حنفی المذهبدر. چینه دین مین اسلام و چین مسلمانلری نام اثرنا جیده دخی عرض ایدلیدیکی کبی چین اقلیم و اسنک هر طرفی چین ترکلری آرسنده (تونگان) یعنی دویمه نامیه معروف بولان مسلمانلردن خالی دکلدر. لسانلری دویمه اولدقلردن طبیعی اوله رق چین لسانیدر. طبیعتلری امور دینه ده تعصبه میلادر. علماسی جسامت قومیه لرینه نسبتاً پک آزیسه ده ایچلرند لسان عربیده و چین لسانده تألیف صاحب لری واردر.

علماسنک آز اولسی تحصیللرک چین لسانیه اولسندن و تحصیل آلتی اولان کتابلرک ندرتندن ایلری کلدیکندن کتابلره احتیاجلری زیاده در. مدنیلری کبروده در. بونکده علوم و معارفده کبی هر سنلکلر نك نمره سی اولدیغی عرضه حاجت یوقدر. بو معروضاته مبنی چین مسلمانلر نك مقام مقدس خلافته مربوطیتلری و بونعمت جلیه دن بهره مند اوللری ایچون اعزام بیوریله جق هیات آتیده کی دینه و طیه و تحریریه ناملریله اوج قسم اولمیدر.

هیئت دینه

چین مسلمانلری تعصبه میل اولدقلردن اعزام بیوریله جق هیئت دینه نك حقیقه علوم و فنون ایله متحلی ارباب صلاح و عرفاندن مرکب اولسی لازمدر. هیئتک متصف اولدقلری صلاح حاللری چین

برایکنجی شرطه مدها وار. مسئله پک مهمدر قبول ایتمکزی رجا ایدرم.

— نه کی تکلیف موافق رشی ایسه طبیعی قبول ایدرم. — ایتدمز، شیمدی اظهار بو یوریلان کال مشاهده حالندن رئیس اولدیغکزه شهیم یوقدر، یعنی شهیم وارسه ده هیچ منزله سنده در. لاکن بوهیچی ده رفیع ایتک لازمدر. تکلیفی قبول ایتدکن سوکره حق اولدیغی و ایدم جک خدمتک بو یورکککی آکلایه جکسکز. رئیس اعظملرده بر مهر بولونور که بو تاسفندیار حاکدن قاله در. بومهری بکا کوستریمسکز؟ حسن کبزرکک پک مهم کشفیه مالک اولدیغی آکلادی ذاتاً درجه سی مساعد اولدیقندن متبسمانه «پکی» دیدی. و بویتهده اصلی برمشین کیسه ایچر و سندن بر مهر چیقاردی کبزرک کوستردی. کبزرک جینندن بر کاغد چیقاره رق اوراده مطبوع مهرله تطبیق ایتدی. عینی ایدی. کبزرک اعلان مسرت ایدی و حسنک اللری او یوروزدی دیدی که: — شهیم قاللادی مهر کیمده ایسه سلیمان اودر رئیس اعظم سزسکز. شیمدی ایکنجی تکلیفه کله م:

طانیوردم :

— فصل: طانیورمیسک؟ سن شیخ مرجان خبشی

نامنی آلان بو آدمی طانیورسک ها !

— اوت مرقوم او طیه کیرر کیرمز قبورانی کیتدی طوبالغیده قالقدی، یوزخی آجدی در حال بن آتی ط نیدم.

— کیمدر سوبله کیمدر ؟

— اولکی رئیسک معاوانی بهرام چارو. فصل اولمشده

آنک یرینه سزک رئیس اولدیغکزه شاشمغه باشلادم، ده شلی

شبهه لره ذاهب اولدم، ریاست بو آدمک حق ایدی.

حالبوکه سز فصله رئیس نصب ایلدی کککز حالده

بو آدمی بیلیموردیکز. بومعاوانی ذهمنده بر درلو حل

ایدم میوردم. بهرامک یانه معیتده کوردیکم درویش

قلندر قیافتی حریف کیردی، بو آدمی طانیوردم. بهرامک

قونوشمغه باشلادیلر. بهرام دیدی که : ایشلر بولنده

کیدیمور، اون بش یکرمی کونه قدر الموت قلعه سی

ضبط ایدلش اوله جقدرد. بوا یسه وزیر اعظمک سؤ

اداره سندن نشأت ایتش کبی کوستریله جک و برطاقم

اوراق پادشاهه ابراز اوله جق وزیر اعظم قتل

ایچون احوال ماضیه تمامیه واقف اولماز لازمدر. حالبوکه شیمدیک و قوفک بودرجه سی اورطه ده یوقدر. کرجه « قبل التاریخ »، « علم انسال قدیمه »، « علم مکونات قدیمه » شایان حیرت بر صورتله ترقی ایدرک معلومات بشریه بی یک زیاده توسیع ایتکده ایه لرده « الماضی لایعاده » مدلولنجیه بالذات بوتون وضوحیه قابل تدقیق و معاینه اولامایان ماضی نک بوتون سر ائینه واقف اولامایه جنمزد بدیهی در.

ایندی : اعصار سالفه ده، تحولات ارضیه و جویه ایله بونلرک تأثیراتیه دوچار تحول اولان جمله نباتیه و حیوانیه یوزندن سطح ارضه متمادی مهاجرتلر و وقوعه کلشدر. بوتحولات و نتایجی فهم ایچون یالکیز ماضی حقنه کی معلوماتلر قناعت ایدمه یز. بومعلوماتک نواقضی اکل ایچون بوکون کوزمیزک اوکنده جریان ایدن احوال کماله یی ده تدقیقه مجبورز.

درجه حرارت - بوتدقیقه ثابت اولور که حیات بر خد معین حرارتله تمکندر. حیوانات متکامله ایچون بوداثره امکان براز ده داردر. دیمک که حیات اجتماعی بشر، یالکیز حیات بشریه نک دکل، حیات حیوانیه و نباتیه نک دخی امکانیه مقتدر. حالبوکه حیات بشریه نک مقتدر بولوندی حیات حیوانات و نباتات، شدتی صووق و صیجاق طرفندن تحدید ایدیلور. بنابرین حرارت، حیات اجتماعی ده بر عامل دیمک اولور. رطوبت و ییوست - بونلر، افراط حالده طولایسیله مدنیت و ترقی اوزده رینه و طوغریدن طوغریه افعال حیاتییه اوزده رینه اجرای تأثیر ایدرلر. مثلاً جگرالره جلدک بخاراتی انساج آرمه سنده سیالنه ک جریانی تبدلات جزو فردیه نک تسهیل ایچون لازمدر. حالبوکه صیجاق و یابس لرده، ساکن اولان افراد بشرک فعالیت جسمانییه، صیجاق و رطاب لرده کیردن زیاده در. بوراسی نظردقه آلدیمز تقدیرده ییوست و رطوبتک افعال حیاتییه اوزده رینه اولان تأثیراتی تسلیم ایدره ر. ییوست و رطوبتک مدنیت و ترقی اوزده رینه اولان بالواسطه تأثیراتی ایه، هرکسه معلوم و هرکسه مسلم بر کیفیتدر.

[صوکی وار]

تراجم احوال

تولستوی

افکار و مساعیه

— ۱ —

حیاتی بارطافقر ساکی طاشیمش اولان « تولستوی » نهایت مقصودیه نائل اولدی. کندی کی دوشونه مین، و کندی غایه اماله موافق بر میشتله یاشایه مایان

عالمیسی نزدندن فرار ایدن یورغون و اختیار تولستوی، بو صوکی هیجان و زحمت تاب آور مقاومت اولامایه رق بر قاج کون خسته یاندندن سوکرا و قات ایتدی.

تولستوی، عصر مزک الک بویوک واک شایان تدقیق سیای حکیمی ایدی. تولستوی ک بوتون حیاتی بر سوزله افاده ایدیله ییلیر : اندیشه ! ناصل که بوتون حکیماتی « جهل و خیال » کله زنده مندجدر. بونکله برابر تولستوی ک یک مصیب و تماماً حقیق افکاری ده یوق دکدر. بویوک حکیمه عطف ایتدیکمز جهل، علی العاده بر جهل دکدر. تولستوی یک مکمل تبعا تده بولومش و آثار مهمه و کثیره سیله مشاهیر زمانه آرمه سنده بر موقع مخصوص طومش اولمغه معنای عادسیله جاهل اولماز، لکن بوتون فلسفه سی « حقیقت انسانی » بی بیله مده دن یلری کلن افکار و امال اوزرینه ایتا ایدیور. روسیه کی جنت تمصب و سوبه سنده کی نک حکمفرما اولدینی بر یرده بیله تولستوی حقیقه ییرو اولاجق یک آز کیمه بولومش اولماسی حکیمانه کی حصه خیالک بویوککنی کوسته ریر.

بو جهلک ایجاب اولارق تولستوی انسانی فطرت حقیقه سیله دکل، کندی ظنیه ییلیر؛ و بو خیالک ایجابی اولارق مزاج بشرله مناسبتی اولمایان علاجلره امراض اجتماعییه تداییه قالدیشیر. احتمال که تولستوی ک اکثر افکارینک حساس و جیدانلری رفته کثیره جک قدر عالی و نجیب اولیشی بونددر.

تولستوی ک بوتون تمیلات و نظریاتی شو جله ایله قابل افاده در: چالیشکیز، کیمسه بی اغفال ایتیه ییکیز، اولدیرمه ییکیز، سهویشکیز که سعادتی آله ایدسکیز. حیانتکیزی، و جیدانکیزی ظهیر و تصفیه ایدیکیز، ایشته اووقت نازل سعادت اولورسکیز.

بوعلوی سوزلرک ساحه بشریتده بر کونا تطبیقات عمومییه یعنی اجتماعیه سی اولامایه جفتی تاریخ زره کوسته ریور. و انسان ملک اولدینی، اولامایه جینی ایچون بوعلوی دستورلری قبول ایله برابر صافیانه تطبیق ایتیه جکتی علم احوال الروح زره بیلدیریور. برده : عجباً بالاده کی دستورلر، کافل سعادت می در ؟ ظن ایتیه یز. تولستوی. قلب بشرک انما قده دالامادینی ایچون اولمبارده کی آج احتراماتک یالکیز اولقنه لرله دوامایه جفتی و حتی احتراض تعظیم ایدلدیکمه سعادت نسیبه نک بیله آله کچه میه جکتی کسیره میور.

تولستوی، دماغ وادرا کدن زیاده « اشتغال جسمانی » طرفداری در. تولستوی، بومبختنه بلکه ده فرق بیله ایتیه رک : عقل فقر الری نه قدر مسموددر ! دستور انجیلینه اتباع ایدیور. تولستوی، فنونی ایکی به تقسیم ایدیور : طوغری، و یا کاش. بوتون حدتی، غلیانلری « یا کاش فنلرک مجموعی اولان فلسفه فیه » علینه در.

تولستوی کوره علوم و فنوندن هر برینک کندی نه خاص بر زمینی وارددر. مثلاً حکمت طبیعه قوا آرمه سنده کی مناسبات قوانین طبیعه یی تدقیق ایدر، لکن بالذات « قوه » نک نه اولدینی آراشدیرماز. کیمیا ماده نک

مناسبتندن بحث ایلر، لکن بالذات « ماده » نک نه اولدینی واصلی تعریف و تفهیم ایله اوغراشماز. و هم جری. بوسیه منی بونلردن انسانیته بر ضرر کلز. یا فلسفه؟ ایشته تولستوی ک قارا قونجولوسی. بوقوجه حکیم، عمرخی نلسفه ایله اشغال ایتشکن فلاکت انسانییه فلسفه ده بولیور. علوم و فنوندن استعاره ایتدیک موادی ترک ایدرسه، فلسفه بر هیچ دن عبارت قالیر، دیور. تولستوی ک بوفکری تقریباً طوغریدر. فی الواقع معلومات بشریه نک نهائیات قسمیه اشتغال ایدن فلسفه، علوم و فنون استغنا ایدرسه بر هیچ قالیر. مع مافیه علوم و فنونک اشتغال ایتدیک نهائیات اشتغال ایتیمک، بشریتک آلدیم می در ؟ بوندن استغنا ایدیه ییلیرمی ؟ اگر حقایق اشایی و اسباب موجودتی تفحص خاصه سی و جیدان بشره، قلب انسانه مودوع بر احتیاج طبیعی و فطری اولماسایدی، انسانه دینک دخی لزومی اولماق لازم کلیردی اواقما تولستوی ک مقصدی بو نتیجه دن جوق اوزاقدیر، لکن نهائیات مباحثه قارشی کوستردیکی تنفردن چیقان نتیجه بودر.

تولستوی « فنی فلسفه » بی بو صورتله رد و تلعبن ایتدکدن سوکرا « فلسفه نک انجیق علوم اخلاقیه بی سرمایه ایدینه ییله جکتی » سرد ایدیور. اخلاقیات، فی الواقع، حکمتک موضوعلرندن بری در، ناصل که ادبایک دخی وسائط و مقاصدن بری اخلاقیاتدر. لکن ادراک بشر یالکیز بو قدریله اکتفا ایدیه ییلیرمی ؟ بو سؤاله تاریخ « خیر » جوانی و بریور. تولستوی، طوغری نک انجیق اخلاقیاتی تحریدن عبارت اولدینی سوبیلور که بو حاله دخی فن ایله دین و حکمتک موضوعلری ده، زمینلری ده قاریشدر بر مش اولور.

تولستوی : فکر اخلاق، آیلکه طوغری تمایل ایدن اداره یه تابعدر. « دیور. اراده بشریه نک آیلکه تمایل اولدینی ثابت بر قضیه اولمادقن ماعدا چوجقلز اوزرنده یایلان تجربه لر، فطره بشریه نک آیلکدن زیاده نالغه تمایل اولدینی ظنه قوه و بریور. تولستوی، طبیعت بشریه ده آیلکه و اخلاقیات طوغری تدالی به بر خفیه بولمغه برابر « بیلیمک » و « آراشدیرمق » خصیصه لرینه ده بولیور. اراده بشریه نک بو ایکنجی شکلی یعنی بیلیمک آرزو و اضطراری مثبت بر قضیه در. شو حالده تولستوی، تحریر حقایق ایچون واسطه انسانییه اولان « حکمت » ی رد ایتیه مسمی لازم کلیردی. زیرا اخلاقیات، ناظم طراز میشت و قانون حرکات ایه ده هیچ بر وقت « بیلیمک » احتیاجی اشاع ایدره ر. اخلاقیات، علمدن دواغر، لکن اخلاقیاتدن علم دواغماز. تولستوی ک نظریاتیه ایه انسانک بیلیمک احتیاجی یا حذف ایدلکه و یا آج قالمغه محکومدر.

[صوکی وار]